

Beste leden en relaties,

Wanneer jullie deze nieuwsbrief ontvangen is Kerstmis al weer bijna voorbij en klopt het nieuwe jaar op onze deuren.

Ook wij zijn al bezig met het maken van goede voornemens voor 2023. Eén van die voornemens is om onze abonnees te blijven voorzien van heemkundige (HWR) nieuwtjes, feiten en wetenswaardigheden. Maar voordat we overstappen naar 2023 willen we jullie in deze donkere decemberdagen onze laatste editie van 2022 niet onthouden.

We wensen jullie allemaal veel informatief leesplezier en ook hele fijne feestdagen en vooral een gezond, voorspoedig en mooi erfgoedjaar 2023.

Bestuur en Werkgroep Communicatie.

Beelden met een verhaal

Ineke Strouken en Paul Spapens (Stichting de Brabantse Hoeders - 2022) hebben een boek uitgebracht met als titel "Brabantse beelden, de verbeelding van identiteit". Hierin zijn beelden bijeen gebracht die door de inwoners beschouwd worden als symbool van de eigenheid van hun woonplaats en een verhaal vertellen.

Heemkundekringen zijn nogal eens betrokken of initiatiefnemers bij de oprichting van beelden. Zo ook Heemkunde Werkgroep Reusel die eerder de Januskop op een plek heeft gezet om te markeren dat daar een landschappelijke

scheidslijn loopt: de waterscheiding tussen Maas en Schelde.

Alle Brabantse gemeenten die aan de grens met België liggen, hebben de afwatering van sloten landinwaarts. In Reusel wordt echter een deel van het water richting België afgewaterd, omdat in de zuidoosthoek van Reusel een rug ligt die een waterscheiding vormt. Het oppervlaktewater uit zuidelijk gebied van Reusel gaat via de Wamp en de Nete naar de Schelde.

De Januskop (gemaakt door de kunstenares Ellen van Kroonenburg uit Hooge Mierde) is aan de ene kant een ernstige kijkende bebaard mannengezicht, terwijl aan de andere kant een mooi vrouwengezicht herkenbaar is. Het is een oeroud symbool voor tegenstellingen en overgangen, voor begin en eind, voor goed en kwaad, maar ook voor eenheid in verscheidenheid. De naam houdt verband met de Romeinse god Janus, waarnaar de maand januari genoemd werd. De Januskop is te vinden bij de "Kleine Cirkel".

Uitbreiding deelnemers aan de Kempencollectie

Tijdens een bijeenkomst in onze Heemkamer van de collectiebeheerders van de Kempencollectie, was Hans Sonnemans (directeur/bestuurder) van het Museum 't Oude Slot uit Veldhoven voor het

eerst aanwezig als nieuwe deelnemer aan de Kempencollectie.

Zijn museum sluit aan bij de Kempencollectie, een samenwerkingsverband van musea en heemkundekringen in de Kempen. Samen ontsluiten we onze collecties om deze zichtbaar en beleefbaar te maken voor een groot publiek. Zie <https://kempencollectie.online>

HWR excursie bij het Regionaal Historisch Centrum Eindhoven

Met een zeer geïnteresseerd gezelschap van onze heemleden togen wij op 14 december naar Eindhoven voor een excursie bij het RHCE.

Na een hartelijk welkom met koffie, versnapering en nadere kennismaking, verstrekte onze gastvrouw de nodige informatie over de achtergrond en de organisatie van het Centrum.

Het RHCE heeft het beheer van de archieven van zo'n 20 gemeenten van o.a. de Kempen en Peelland en dus ook van de gemeente Reusel-De Mierden. Ook particulieren archieven zijn er ondergebracht. Alle archiefstukken zijn in het archiefgebouw ondergebracht in diverse geconditioneerde kluisen met een constante temperatuur en vochtigheidsgraad. De meeste stukken zijn geïndexeerd opgeslagen in archiefdozen. De archieven hebben een totale lengte van vele kilometers. Steeds meer archiefstukken worden gedigitaliseerd en kunnen via internet geraadpleegd worden. Het digitaliseren en indexeren is erg arbeidsintensief en daarom zal het nog vele jaren duren voordat alle van belang zijnde archiefstukken via de website zijn in te zien.

De rondleiding door het depot was meer dan overweldigend; een immense hoeveelheid erfgoeddocumenten met, speciaal voor ons, ook archiefschatten van Reuselse bodem.

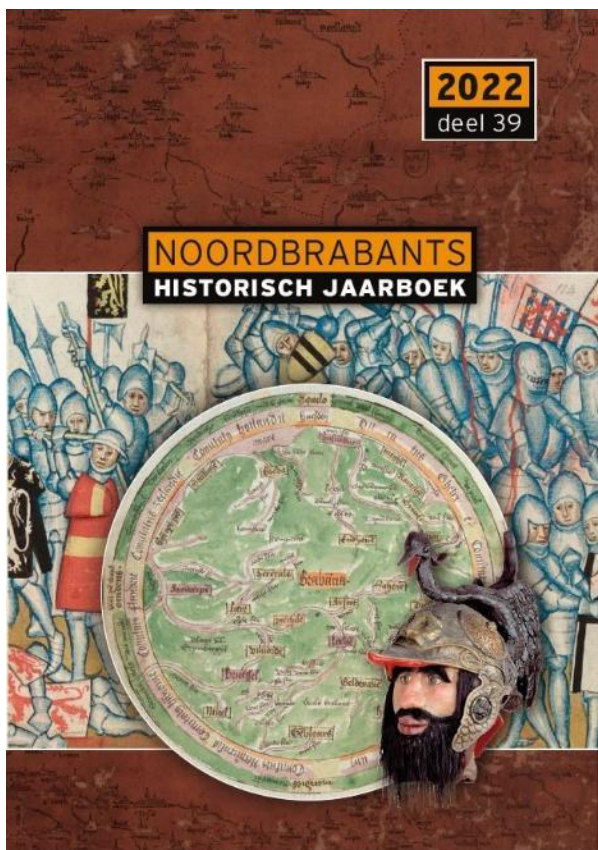

Als afsluiting kregen we in de bezoekersruimte een gerichte uiteenzetting hoe te zoeken op de website van RHC.

Een aanbevelenswaardig bezoek sloten we af met speciale dank aan onze gastvrouwen en gidsen Loes en Hanneke.

Jaarboek Stichting Zuidelijk Historisch Contact

Op 16 december presenteerde de Stichting Zuidelijk Historisch Contact het Noordbrabants Historisch Jaarboek 39 in Breda. Het Jaarboek is een uitgave van Zuidelijk Historisch Contact, i.s.m. Erfgoed Brabant en de Historische Vereniging Brabant.

Het jaarboek 2022 is een speciale uitgave in samenwerking met Colloquium De Brabantse Stad. Het heeft als thema 'Stad en territorium. De perceptie en representatie van stad en vorstendom in Brabant'.

Uit het HWR archief

Pak slaag door de onderwijzer
Proces Verbaalboek Reusel [4 juni 1866]

*Aan de Heer Officier van Justitie bij de
Arrondissements Regtbank te Eindhoven.*

*Op heden den 4e juni 1869 is voor ons
Burgemeester der gemeente Reusel verschenen Peter
van den Borne, oud 54 jaren van beroep
landbouwer wonende te Reusel, verklarende dat
zijn zoontje Arnoldus van den Borne, geregeld ter
school gaande, op den tweede dag van boven
omschreven maand en jaar, uit de namiddagschool
is te huis gekomen met bloed aan armen en zijne
zakdoek geheel bebloed, en dat hij dientengevolge
aan zijn zoontje vroeg waarvan of hij gebloed had,
hetwelk antwoorde dat den schoolmeester hem
wederzijds tegen het hoofd had geslagen, en
daarna zoo hart achter tegen het hoofd sloeg, dat*

*hij met het aangezicht op de bank viel, waardoor het
bloed uit zij neus liep en dat hij daarna
onmiddellijk is buiten gegaan en daar een dringen
tijd uit de neus heeft staan te bloeden, waarna hij
door den schoolmeester in de school geroepen.*

Het gebruik van de plak. Boerenschool. Ets van L. Scherm, Rijksmuseum Amsterdam.

*Daarna heb ik Burgemeester den hulponderwijzer
Johan Gerrits naar dit een en ander gevraagd,
welke mij overeenkomstig het bovestaande heeft
verklaard en wel dat den hoofdonderwijzer
Philippus Schippers bovengenoemd kind
wederzijds tegen het hoofd sloeg, en den derde
maal zoodanig achter tegen het hoofd sloeg dat het
kind daardoor zoodanig met het aangezicht op de
bank botste dat het bloed uit diens neus liep en dat
zulks des namiddags circa drie ure is voorgevallen
in tegenwoordigheid van de in de school zijnde
leerlingen, welke het bijna allen hebben gezien,
waarvan de namen en ouderdom van eenige daar
tegenwoordig zijn geweest zijn de volgende als 1e
Hendrik Borgmans oud 7 jaren 2e Johannes
Bruinings oud 9 jaren Jan van den Borne 8 jaren
oud Johannes Lavrijsen oud 8 jaren 5e Maria van
der Heijden oud 7 jaren en Hendrik Borgmans
oud 7 jaren, allen te Reusel woonachtig.*

*En heb ik Burgemeester der gemeente Reusel dit
verbaal opgemaakt op den eed bij aanvang mijner*

bediening afgelegd en op dato in het hoofd dezes vermeld, verklarende overeenkomstig de aangifte te zijn.

En na voorlezing door bovengenoemde Peter van den Borne en Johannes Gerrits met mij getekend te kenne gevende conform met hunne verklaring.

De Burgemeester.

HWR Werkgroep Beeld en Geluid

Onze HWR bezit een gigantische fotocollectie van meer dan 80.000 foto's van Reuselse mensen, gebeurtenissen, straten, huizen en gebouwen. Maar ook klassenfoto's en foto's van muzikanten en verenigingen.

Deze foto's zijn in het verleden op een systematische wijze geordend en gedigitaliseerd. Nu is het moment aangebroken om deze foto's zichtbaar te gaan maken op onze website.

Door enkele van onze vrijwilligers zal er de komende tijd gewerkt gaan worden aan het koppelen van de foto's aan de betreffende beschrijvingen. Ook moeten de beschrijvingen grondig gecontroleerd worden.

Om al iets te laten zien van deze activiteiten zijn er al diverse foto's te bekijken. Bijvoorbeeld:

Foto's van de familie Lavrijsen (van Keeën):

<https://bit.ly/3FRqJJO>

Foto's van pastoor van Mierop:

<https://bit.ly/3HW2NXN>

Uit de bibliotheek van de HWR

Huizen kijken – Bouwen in Arendonk

Auteur: Rene Claessen.

Uiteraard komen in dit rijk geïllustreerde boek uitgegeven door de Arendonkse Heemkring "Als Ice Can" de huizen in Arendonk uit het begin van de twintigste eeuw ruim aan de orde. De auteur geeft veel informatie over de geschiedenis van de gebouwen en de wijzigingen, vaak voorzien van diverse foto's. Erg informatief is ook de informatie over de bewoners in de loop der jaren.

Behalve woningen komen ook een aantal andere panden aan de orde: het gemeentehuis, het gasthuis - het rustoord, de Berendonkse hoeve en de Berendonkse kapel.

Aan de sociale woningbouw wordt een paragraaf besteed, met aandacht voor de verschillende straten en hun eigen geschiedenis(je).

Ook is er een hoofdstukje over een tweetal sigarenfabrieken, PP Rubens en Karel I met ook weer veel informatie over de ontwikkeling van deze gebouwen en haar "bewoners" tot in het heden.

Een beetje buiten het bestek van dit boek is er een paragraaf over "de Wateringen" een project om de onvruchtbare heidegrond te verbeteren door deze te bevoelen met kanaalwater.

Kortom, zo dicht bij Reusel zijn er nog zoveel dingen te ontdekken, over datgene wat achter de (soms zeer fraaie) gevels ligt.

HWR Stamboomcursus

Met onze groep cursisten hebben wij op 28 november onze “leergang starters” afgesloten. Afgaande op de reacties van de deelnemers kunnen we concluderen dat de aanpak van onze HWR in een behoefte heeft voorzien.

De reacties waren unaniem positief en het gepresenteerde lesmateriaal was zinvol, begrijpelijk, en afgestemd op individuele wensen, maatwerk dus.

Wij buigen ons nu over de mogelijkheden voor een vervolg en zijn tevens druk bezig de mogelijkheden voor de “gevorderden” te onderzoeken.

Wordt vervolgd!

Witte Gij't?

Vanuit Museum de Vier Quartieren in Oirschot bereikte ons de vraag of onze lezers bekend zijn met de hiernaast getoonde voorwerpen en we willen die vraag graag doorgeven via onze nieuwsbrief. Je kunt jouw “oplossing” doorgeven aan Lilian Calame, de museummanager in Oirschot, T 0499 550 599 / M 06 2029 7340

Nadere beschrijving:

Een lange stok met inkepingen, vastgemaakt met een metalen band. Lengte 50 cm, breedte 4 cm, dikte per lat ½ cm, gewicht 390 gram.

Nationaal Register van Overledenen (NRO) nu volledig digitaal

Het CBG (Centrum voor familiegeschiedenis) project PKdigitaal is zo goed als afgerond. Bijna 1.350 vrijwilligers hebben de afgelopen twee jaar data van 5,75 miljoen kartonnen persoonskaarten (1939-1994) ingevoerd in VeleHanden om ze doorzoekbaar te maken. Samen met de al digitale persoonslijsten (na 1994) is het Nationaal Register van Overledenen (NRO) nu volledig digitaal.

Een persoonskaart biedt recente persoonsgegevens en een beknopt overzicht van de levensloop van een in Nederland overleden persoon.

Wie genealogisch onderzoek wil doen, kan een uittreksel PKPL uit het NRO opvragen (zie <https://cbg.nl/diensten/uittreksels-pkpl/>).

Diegene ontvangt dan een kwalitatief hoogwaardige scan van de persoonskaart (1939-1994) in de mailbox. Voor mensen die zijn overleden na oktober 1994, kon al een beroep worden gedaan op de gedigitaliseerde persoonslijsten in het NRO.

Cursus Regionale Geschiedenis in Brabant

De nieuwe 2023 editie van de cursus Regionale Geschiedenis in Brabant staat open voor inschrijving. Het betreft een inleiding in de bestudering van het verleden van deze regio en haar regionale volkscultuur.

De cursus bestaat uit een reeks van 14 hoor- en 14 responsiecolleges in de periode tussen eind januari en mei 2023; het definitieve rooster volgt zo spoedig mogelijk.

De cursus staat open voor studenten van Tilburg University, mensen uit de archief- en

museumwereld, studenten van de Open Universiteit en heemkundigen, maar ook particulier geïnteresseerden zijn van harte welkom.

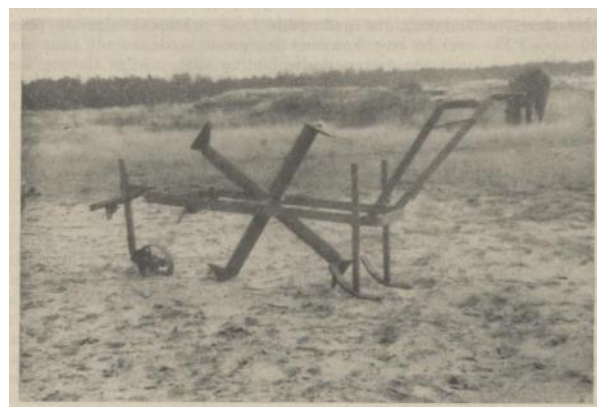
De kosten bedragen € 90,- exclusief en € 120,- inclusief aanschaf van het boek "Verhalen van Brabant. Geschiedenis en erfgoed in tien tijdvakken".

Leden van heemkundekringen/-verenigingen aangesloten bij Brabants Heem krijgen een korting van € 75,-. Dit bedrag wordt betaald door Brabants Heem. (Bij aanmelding s.v.p. vermelden van welke heemkundekring/-vereniging je lid bent.) Inschrijven kan door een mail te sturen naar info@erfgoedbrabant.nl

21.000 tijdschriften toegevoegd aan Delpher

Op 5 december 2022 zijn er 21.000 'nieuwe' tijdschriften aan Delpher toegevoegd. Het gaat om 81 titels uit de collecties van tien verschillende erfgoedinstellingen. De nieuwe toevoegingen stammen uit de negentiende en twintigste eeuw en geven een heel veelzijdig beeld van die periode. <https://www.delpher.nl/>

Wist je bijvoorbeeld dat er in de negentiende eeuw al verzet was tegen dierproeven? Heb je wel eens gehoord van de 3.100 Nederlanders die in het leger van de paus dienden? Of wil je weten welke bijzondere vogel in oktober 1931 in Den Haag gespot werd? Ook is er een tijdschriftartikel te vinden over een "woelkruis" gemaakt door de ploegenfabriek Imants te Reusel.

Bron: *Nederlands Bosbouw tijdschrift*, jrg 21, 1949, no 5, 01-05-1949

HWR Jaarvergadering

Op dinsdag 7 februari 2023 zal onze vereniging haar Jaarvergadering houden in de Heemkamer.

Op die dag zal het bestuur verantwoording afleggen voor het gevoerde beleid in 2022 en zullen onze werkgroepen inzicht geven in de activiteiten die door hen gerealiseerd werden.

Het bestuur rekent op een massale opkomst van onze leden en van allen een kritische blik en hopelijk adviezen voor de toekomst.

Oproep aan onze lezers

Het kan gebeuren dat je e-mailadres gewijzigd wordt of dat je het zelf wijzigt of aanpast. Wij kunnen dat niet weten en het is heel vervelend als we het bericht ontvangen dat onze nieuwsbrief niet bezorgd kan worden.

Omdat we veelal geen huisadres en/of telefoonnummer bezitten van onze grote groep lezers is het een flinke klus om het correcte gewijzigde email te achterhalen.

Met enige klem verzoeken wij je, bij wijziging van het email adres, dit even bij het secretariaat te melden waarna je verzekerd blijft van toezending van de HWR nieuwsbrief.

Nieuwsbrieven

Deze maand ontving het HWR secretariaat diverse nieuwsbrieven van collega verenigingen. Deze zijn hier te lezen:

De Koerier van Brabants Heem – december 2022 nr 94: <https://bit.ly/3WE881>

Nieuwsbrief Heemkunde de Heerlijkheid Oirschot - december 2022: <https://bit.ly/3vdBNeQ>

Nieuwsbrief Brabants Erfgoed - december 2022: <https://bit.ly/3HY1gjZ>

Nieuwsbrief Erfgoed Brabant - december 2022: <https://bit.ly/3v984Uh>

Nieuwsbrief BHIC - december 2022: <https://bit.ly/3FMBHj7>

Nieuwsbrief Regionaal Archief Tilburg - december 2022: <https://bit.ly/3HTwYPf>

Nieuwsbrief Brabants Heem - december 2022: <https://bit.ly/3WxwZww>

Nieuwsbrief Heemkundekring Tilborch – december 2022: <https://bit.ly/3vety24>

Nieuwsbrief Heemkundige Studiekring De Acht Zaligheden - december 2022: <https://bit.ly/3YJYB3f>

Nieuwsbrief heemkundekring Amalia van Solms Baarle-Nassau/Hertog - december 2022: <https://bit.ly/3joSh10>

Heemkunde Werkgroep Reusel heeft ook een facebook pagina. Je kunt ons vinden op: <https://www.facebook.com/heemkundereusel>

Heemkunde Werkgroep Reusel
@heemkundereusel · Historisch museum

Wil jij onze Nieuwsbrief ook regelmatig ontvangen stuur dan een email naar secretaris@heemkundereusel.nl

Ook voor afmeldingen mailen naar secretaris@heemkundereusel.nl

Deze HWR nieuwsbrief en oudere afleveringen zijn terug te lezen in een archief op onze website: heemkundereusel.nl/nieuwsbrief.html

Daar kraait geen haan naar

De uitdrukking ‘daar kraait geen haan naar’ gebruiken we om aan te geven dat niemand enige aandacht zal schenken aan een bepaalde gebeurtenis. Waar komt deze uitdrukking eigenlijk vandaan?

Mensen met een beetje Bijbelkennis zullen bij de uitdrukking ‘daar kraait geen haan naar’ vermoedelijk denken aan gebeurtenis die in het evangelie van Mattheüs wordt beschreven. De apostel Mattheüs zegt dan, nadat Jezus heeft aangekondigd dat hij door iedereen verlaten zal worden, dat hij zijn meester nooit zal afvallen. Jezus antwoordt dan: *“Voorwaar, Ik zeg u, dat gij in dezen zelfden nacht, eer de haan gekraaid zal hebben, Mij driemaal zult verloochenen”*. Mattheüs 26:34

Enkele uren later, als Jezus inmiddels gevangen genomen is, komt de voorspelling uit. Bang om ook opgepakt te worden beweert Petrus drie keer dat hij Jezus niet kent en helemaal niets met hem te maken heeft. Dan kraait er een haan en herinnert Petrus zich de woorden van Jezus: *“En Petrus werd indachtig het woord van Jezus, Die tot hem gezegd had: Eer de haan gekraaid zal hebben, zult gij Mij driemaal verloochenen. En naar buiten gaande, weende hij bitterlijk”*. Mattheüs 26:75

*Verloochening van Petrus
Jan van de Venne*

Oud volksgeloof

Of de uitdrukking ‘daar kraait geen haan naar’ inderdaad is afgeleid van deze geschiedenis, staat niet vast. Mogelijk is er ook een verband met een oud volksgeloof waarbij een haan door te kraaien een moordenaar aan wees als er geen getuigen waren.

Als er dan een misdaad in stilte was gepleegd zonder dat er getuigen waren, zei men wel eens: *“Daar zal geen haan naar kraaien”*.

Bron: Historiek